

כתוב אחד אומר [ויקרא כג] על ראש השנה: **"שבתון זכרון תרועה"**, ומשמע שאין מריעין ממש בשופר, אלא מזכירים פסוקים שהוזכרה בהם התרועה.

וכתוב אחד אומר [במדבר כט] על ראש השנה: **"יום תרועה יהיה לכם"**, ומשמע שמריעים בשופר.

ולכאורה המקראות סותרים!

אלא, לא קשיא.

כאן, הכתוב הראשון, "זכרון תרועה", מדבר ביום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, ואסור לתקוע ולהריע, ולפיכך מזכירים פסוקי שופרות בלבד.

ואילו כאן, הכתוב השני, "יום תרועה", מדבר ביום טוב של ראש השנה שחל להיות ביום חול. ואז תוקעים בשופר.

וכיון שלמדנו מן הכתוב שאין תוקעים בשופר בראש השנה שחל בשבת, הרי "תקנה" זו היא דין מן התורה.

אמר רבא: אי אפשר לומר שתקנה זו היא דין מן התורה!

כי אי מדאורייתא היא, אם מדאורייתא אין תוקעים בשופר בראש השנה שחל להיות בשבת — במקדש היכי תקעינן?! איך התירו לחלל את השבת ולתקוע במקדש?

ועוד, וכי אפשר לומר שתקיעה בשופר

מלאכה היא, עד דאצטריך קרא למעוטי, שהוצרך הכתוב למעט שאין מחללים בה את השבת [כשחל ראש השנה בשבת]!?

והראיה שתקיעת שופר אינה מלאכה:

דתנא רבי שמואל: נאמר [במדבר כט]: **"כל מלאכת עבודה לא תעשו"**.

יצתה תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה, ואינה מלאכה של עבודה או יצירה, ולכן אין בה איסור מן התורה!

אלא, אמר רבא:

מדאורייתא אף בשבת מישראל שרי, מותר לתקוע בשבת.

ורק רבנן הוא דגזור ביה, חכמים גזרו שלא יתקעו בראש השנה שחל בשבת, כדרבה, מטעמו של רבה:

דאמר רבה: הכל חייבין בתקיעת שופר [ואפילו עמי הארץ].

ואין הכל בקיעין [בקיאתין] בתקיעת שופר.

ולכן, גזרו חכמים גזירה, ואסרו את התקיעה בשבת, מחמת החשש שמא מי שאינו בקי יטלנו לשופר בידו, וילך אצל הבקי במצות תקיעת שופר ובהלכותיה, ללמוד לתקוע והלכות תקיעה, ויעבירנו לשופר ד' אמות ברשות הרבים. ויעבור על האיסור לטלטל ארבע אמות ברשות הרבים בשבת.⁽⁵⁾

5. יש לחשוש גם שיוציאנו מרשות היחיד לרשות הרבים. והגמרא נקטה ד' אמות ברשות הרבים, לומר לך, שאפילו אם היה השופר [מערב שבת] ברשות הרבים או בכרמלית, עדיין

אך תוספות הוכיחו מקושיא זו, שהמדינה שהוזכרה בתחילת המשנה, היינו כל ארץ ישראל מלבד ירושלים [כך הביא הריטב"א בשם תוספות. ודחה את דבריהם].